

Životní prostředí jako determinanta lidského zdraví

Ve dnech 25.–26. října 2019 proběhla ve Vídni akce General Assembly, kterou pořádala Mezinárodní organizace lékařů pro životní prostředí (International Society of Doctors for the Environment, dále ISDE). Účastnili se jí zástupci jednotlivých národních organizací, nejpočetnější zastoupení měli lékaři z Itálie, Německa a Rakouska. Českou republiku a nově vznikající českou afilii ISDE jsem reprezentoval já.

Mezinárodní organizace lékařů pro životní prostředí ISDE se sídlem v Basileji vznikla v roce 1990 sloučením jednotlivých národních lékařských environmentálních organizací. Sdružuje lékaře všech národností a specializací zajímající se o medicínské problémy se vztahem k environmentálním problémům. Šíří povědomí o spojení mezi environmentálním znečištěním a lidským zdravím, zahajuje a podporuje iniciativy na globální i lokální úrovni, snaží se identifikovat a následně snižovat či eliminovat zdroje environmentálního znečištění, aby tak předcházela vzniku chorob a zajišťovala nutné podmínky pro lidské zdraví a kvalitu života. Obecně se snaží vnášet environmentální problematiku do medicínských diskusí a propojovat tak zájem lékařů, ale i široké společnosti, o lidské zdraví a zdraví naší planety. Čeští lékaři byli o těchto skutečnostech stručně informováni v květnovém Tempus medicorum v článku *Přelidnění – slon v místnosti, o kterém se nemluví*.

General Assembly ve Vídni

General Assembly, které se odehrává každé dva roky, se původně mělo konat v argentinském Buenos Aires, ale nakonec bylo přesunuto právě do Vídně, když se jako hostitelská organizace nabídla rakouská Doctors for Future, Austria (v originále *Ärztinnen für eine gesunde Umwelt*) pod taktovkou Hannse Moshammera z Vídeňské univerzity. Na setkání, jemuž předsedala končící prezidentka Lilian Corra z Argentiny, se sešli zástupci jednotlivých národních organizací, nejpočetnější delegace vyslali Italové, Němci a Rakušané. Většina lékařů byli především odborníci z oblasti veřejného zdraví a epidemiologie, druhou největší skupinu tvořili pediatri a neonatologové.

Z tohoto setkání pro mě vyplynulo, že každý stát má i svou agendu, resp. témata, která jsou mu bližší než jiná. S trochou zjednodušení se dá říci, že německý jazykový okruh zajímaly především klimatické změny a jejich dopad na lidské zdraví, Spojené státy americké a Švýcarsko jaderná problematika, Itálii

chemické znečištění. Pro zajímavost dodávám, že Pákistán se zajímá především o rtuť.

Přelidnění a změny klimatu

Po úvodních formalitách se probíraly a diskutovaly jednotlivé agendy (znečištění ovzduší, mikroplasty, ionizující záření, 5G technologie, pesticidy, endokrinní disruptory, racionální léková preskripce, klinická environmentální medicína). Každý měl možnost představit téma, jemuž se věnuje, proto jsem ve svém příspěvku představil přítomným problematiku přelidnění a jeho environmentálně-zdravotnické implikace. Toto téma doposud v agendě ISDE nebylo. Příspěvek byl dobře přijat a přítomní odhlasovali zařazení této problematiky do agendy ISDE.

Dále se řešil návrh na ustanovení Mezinárodního dne lékařů pro životní prostředí či vytvoření Mezinárodního soudu pro životní prostředí (*International Court for the Environment*). Myšlenka na vytvoření této instance byla vyslovena již v roce 1992 v brazilském Rio de Janeiro na světovém Summitu Země, nicméně nedošlo k jejímu uskutečnění. Nyní byla schválena jednomyslně všemi zúčastněnými a v blízké budoucnosti zahájí vybraní členové ISDE na půdě Evropského soudu kroky k jejímu oficiálnímu vytvoření.

Nemůže být překvapením, že jedním z témat, kterým se dostávalo nejvíce pozornosti, byly změny klimatu a jejich vliv na lidské zdraví. Toto téma nejvíce zajímalo německé a rakouské kolegy. Rakouská organizace Klima a zdraví (*Climate and Health*, KLUG) vyzvala ostatní delegáty, aby spolu se specialisty ve svých zemích vnášeli na mezinárodní i domácí scéně do diskusí o klimatických změnách jejich dopad na lidské zdraví. KLUG rovněž nabídla možnost spolupráce s podobně orientovanými skupinami z jiných zemí, stejně jako možnost pomoci či vzdělání v této problematice.

Italský prezident a české přijetí

Závěrem proběhlo slavnostní převzetí štafety vedení ISDE, kdy Lilian Corra vystřídal ve funkci Ferdinando Laghi z Itálie. Ten

jako hlavní oblasti svého zájmu a priority během svého období uvedl klimatické změny, přelidnění a „interact effects in cities, energy and food“. Hned nato proběhlo hlasování přítomných členů, kteří oficiálně schválili – po splnění nezbytných náležitostí a formalit – přijetí české organizace *Doctors for Future, Česká republika* do ISDE. V případě zájmu mohou čeští lékaři navštívit oficiální webové stránky organizace <https://doctorsforfuture.webnode.cz/>, facebookové stránky https://www.facebook.com/doctorsforfuturecz/?ref=page_internal či napsat na e-mail doctorsforfutureCZ@gmail.com.

Bylo dohodnuto, že v případě zájmu bude možno domluvit účast odborníků ISDE na domácích kurzech či seminářích. A naopak, pokud by někdo z českých lékařů nabízel expertizu na mezinárodní úrovni v oblastech, které jsou v souladu se zájmy ISDE, je velmi vítán. V tomto případě, ať se obrátí na oficiální e-mail info@isde.org s odkázáním se na mne.

Zcela závěrem se řešila nadcházející významná událost – ISDE příští rok oslaví 30 let své existence. Akce, na niž mají být pozváni i zástupci byznysu, žurnalisté, studenti, medicíne a neziskové organizace a vlády, se bude konat v říjnu/listopadu 2020 v italském Arezzu. Je to příhodné, protože právě zde sídlí Vědecká rada ISDE (*ISDE Scientific Office*). Motto zní: ISDE – 30 let zpět a 30 let vpřed (s podtitulem *Looking Backward and Looking Forward*).

Z toho je patrné, že ISDE si uvědomuje, že její práce ani zdaleka nekončí, ale že je třeba ještě mnohé vykonat. Nicméně ISDE hledí do budoucna s nadějí. Nadějí, že se jí podaří přesvědčit více lékařů po celém světě, že životní prostředí představuje důležitou determinantu lidského zdraví, získat větší mediální prostor a vliv, a tak přispět ke zlepšení životního prostředí i lidského zdraví.

MUDr. Jan Greguš

Centrum ambulatní gynekologie,
Centrum prenatální diagnostiky, Brno
jangregus@seznam.cz